

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dactiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.

Anul XVIII.

Blaj, 24 Noemvrie 1908.

Numărul 45.

VOTUL PLURAL.

Miercuri în 11 Nov. și-a prezentat proiectul despre votul plural, actualul ministru de interne Andrassy Gyula. Ziua aceasta credem, că va fi una din cele mai memorabile în istoria Ungariei. Este începutul unor evenimente, cari vor determina soarta Ungariei viitoare și a popoarelor ei, viitor, care mai ales pe noi români nu ne umple de speranțele cele mai strălucite. În anii din urmă am avut mereu ocaziune, să ne convingem, că atențiunea guvernelor să îndreaptă tot mai mult spre noi, am auzit vorbiri dela bărbații de stat, actualii șefi de partide, oameni puternici, cari nu ne-au cruțat, iar opinia publică, pressa magiară ne-a urmărit mereu și a apostrofat chiar și mișcările noastre culturale de trădări. Așa pe încetul, pe neobservate am devenit în ochii opiniei publice magiare toți trădători, elemente dujmănoase statului, „a căror existență este ofenză pentru națiunea magiară” după cum a zis însuși Andrassy Gyula într-o vorbire a sa.

Natural, că astfel fixată poziția noastră în stat, urmează, ca statul să se îngrădească, ca aspirațiile noastre contrare existenței statului magiar să le poată întimpină și curmă.

Durere, că tot în ideile acestea s'a preconcept și proiectul despre votul plural al lui Andrassy. Noi ne-am exprimat în nrul trecut părerea, că proiectul acesta atinge așa de fatal cele mai vitale interese ale noastre, încât ținerea unei conferențe naționale se impune de sine.

Dăm aici în estras punctele mai principale ale acestui proiect:

Cine poate fi alegător?

Alegător poate fi numai celce știe scrie și ceti și a implinit 24 ani.

Proiectul nou face patru categorii. Sunt ceice au *trei* voturi anume:

a) toți, ceice au absolvat vre-o școală secundară (maturitate nu să recere), sau vre-o altă școală, a cărei absolutor este ecvivalent cu testimoniul cl. VIII gim. (absolutor de școală de cadeti, de școală industrială superioară, preparandie etc).

b) celce ocupă un astfel de oficiu, pentru care legea prevede cvalificație de școală secundară.

c) Celce plătește după proprietatea sa dimpreună cu a femeii sale sau a copiilor minoreni etc. cel puțin 100 cor. dare directă la an (și dacă nu are atestat de cl. VIII).

Două voturi are:

a) Celce a absolvat la vre-o școală secundară 4 clase sau a absolvat 4 clase la vre-o școală de specialitate. sau are un astfel de oficiu pentru ținerea căruia legea prevede absolvarea celor 4 clase secundare.

b) Celce a implinit ani 32, a făcut indestul obligamentului militar și are 3 copii.

c) Celce plătește sau singur sau dimpreună cu femeia sa sau copii săi minoreni dare directă cel puțin 20 cor.

d) Cel ce la economie, la purtarea meseriei etc. a avut în cinci ani dearândul servitor de preste 16 ani.

e) Cel ce 8 ani dearândul a servit la același stăpân sau când a intrat în serviciu a avut 2 voturi.

Un vot au ceialalți, cari știu scrie și ceti și vre-o limbă oarecare și au implinit 24 ani.

Aceștia toți pot votă numai în persoană și nemijlocit.

Ceialalți, cari nu știu scrie și ceti și a trecut de 24 ani nu pot să voteze în persoană, ci tot zece inși își aleg un om de încredere dintre ei, care să voteze în locul lor. Aceștia însă nu-i pot da mandat, că pe cine să voteze.

Nu au drept de vot militarii activi, criminalii deținuți și cei ce au fost pedepsiți pentru transgresiuni politici, dela implinirea pedepsei sau dela ziua, când s'a prescris începând pe cei 5 ani următori.

Se poate alege oricine, chiar și dacă nu are domiciliu stabil sau nu este luat în lista de alegători, afară de militari etc. și ceice pentru delictes politice au fost osândiți începând dela implinirea osândei 10 ani.

Despre alegătorii dietali se vor face liste, în cari se va stabili și numărul voturilor, câte le are fiecare, cari începând dela publicarea acestei legi în decurs de 15 luni trebuie făcute. Listele aceste se vor îndreptă și întregi în fiecare an.

Pentru compunerea listelor de alegători comisiunea comitatensă, adunarea orășenească

etc. alege o comisiune, a cărei prezident este viceșpanul, iar în comisiune, trebuie să fie aleși din fiecare cerc electoral câte 2 membrii.

Fiecare cerc electoral va fi împărțit în alte cercuri mai mici, cam după notariatele de pe teritorul respectivului cerc electoral, dară într'un astfel de cerc nu pot să fie mai mulți de 1000 de votanți. Cercurile aceste, unde trebuie să voteze alegătorii, le designează comisiunea administrativă.

În timpul alegerilor dietale comisiunea permanentă centrală a comitatului, căreia îi este concrezută conducerea alegerilor de pe întreg teritorul comitatului, alege pentru fiecare cerc electoral de pe teritorul comitatului o subcomisiune, care conduce alegerea respectivului cerc. Deasemenea alege și comisiunile, cari să adune voturile fiecărui grup după notariate. Majoritatea absolută din totalitatea voturilor date să recere, ca unul dintre candidați să poată fi declarat de deputatul cercului.

Votarea să face prin graiu viu, înaintea comisiunii electorale.

După 12 ani dela intrarea acestei legi în vigoare noii alegători numai pe baza testimoniului de absolvarea celor șasă clase elementare se primesc.

Între proiectul acesta și proiectul despre împărțirea cercurilor Andrassy a stabilit junctim, ceea ce însemnează, că acestea sau să primesc amândouă, sau cad amândouă. Despre aceea încă nu ne pronunțăm pentrucă nu o cunoaștem. Dar după cele ce s'au divulgat până acum oficios și semioficios trebuie să ne așteptăm la aceea, că nu atâta acest proiect este primejdios pentru noi, ci împărțirea cercurilor electorale. Dacă într'adevăr Andrassy vreă, să ne deie tot la 100,000 de oameni un deputat în raport cu alte neamuri, cu cari trăim la olaltă și cari tot 10, 12,000 pot să trimită câte un deputat în dietă, după cum am arătat în unul din nrui trecuți, aceasta ar fi așa un dispreț și o desconsiderare a demnității și vredniciei noastre, ca factor în viața statului ungar, care credem, că ar mâhni până în adâncul inimii și pe cel mai amorțit român. Vremile sunt toate de așa, de numai la bine nu ne putem aștepta.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceză.

— raport special. —

Câteva reflexii.

A intruni și îndemna la activitate în spirit religios toate puterile didactice de pe teritoriul arhidiecezii; a deștepta și cultivă iubirea colegială și interesul față de cauza învățământului popular; cu un cuvânt a înălța oficiul momentos al învățătorului conform progresului spiritual și material al timpului modern, așa încât învățătorul să poată corăspunde chemării atât pe terenul științific, cât și pe cel social și astfel în școala lui să înflorească educațiunea și instrucțiunea religioasă și morală și prin aceasta să se promoveze bunăstarea patriei și a bisericii — iată scopul ce l-au avut acum sunt 10 ani aceia, cari au pus bază Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din arhidieceză. Intr'adevăr mareș este acest scop, dar cu toate acestea așa de puțin sa lucră pentru ajungerea lui. Vina nu o poartă comitetul central al numitei reuniuni, care își are sediul aici în Blaj. Scriitorului acestor șire i-s'au pus la dispoziție toate actele și agendele reuniunii și acelea le-a aflat în cea mai perfectă ordine. Cauza acesteia avem să o căutam deci acolo unde nu se lucră și nu i-se dă acestei reuniuni nici o importanță. În tot anul vedem, că se țin adunări învățătoresști — și încă două în fiecare despărțământ — la cari se invită cu drag „P. T. membrii fondatori, ordinari și ajutători pe cum și toți binevoitorii școalei române.” — Ce vom afla însă dacă vom examina mai deaproape rapoartele singuraticelor despărțăminte? Vom afla, că la adunarea din despărțământul x au fost de față 1 preot și 15 învățători, la adunarea din despărțământul y,

1 protopop și 8 învățători și nimic mai mult. Când ți-se dă să vezi astfel de lucruri nu-ți vine oare să esclami: numai voi iubiți învățători — deși nici voi toți — sunteți binevoitorii și ajutători școalei române? oare numai voi cei cari în tot momentul supuși sunteți șicanărilor inspectorilor, oare numai voi sunteți chemați a ridica nimbul învățământului nostru popular? Unde sunteți voi frați preoți, voi directori ai școalelor rurale, cari vă place să numiți școala fiza bisericii? pentru ce nu faceți ca pe dreptul să vă numiți părinții școalei române și a învățătorilor noștri? Azi când libertatea intrărilor e așa de restrânsă, căci și Asociațiunii pentru *literatura și cultura* poporului român, i-se pun atâtea piedeci în cale, oare nu s'ar putea zice, ca din adunările învățătoresști să facem adevărate zile de sărbătoare în cari să ne intrunim cu toții: preoți, învățători și poporul dreptcredincios. Oare nu s'ar putea ca sămânței bune pe carea adeseori o aflăm în lucrările — dizertațiile — dascălilor noștri să-i câștigăm teren tot mai mare pe care să fie aruncată. Eu cred, că da! se poate numai voință să fie!

Și când acestea cuvinte le-am adresat celor din provincă, nu pot trece cu vederea cele petrecute aici în centru. Au venit dascăli noștri — precum bine i-am văzut — au venit din mari depărtări ca să poată lua parte la aceasta adunare, n'au cruțat ostenelele și speșele de drum și alte multe neajunsuri pe cari numai ei pot să le știe. Și când colo ce să vezi! Blăjenii noștri, cei mai mulți din're dâșii nici n'au știut că în Blaj este vre-o adunare de a învățătorilor. În timpul acesta, când învățătorii școalelor române sunt urmăriți și asupriți tot mai mult, câteva cuvinte de încurajare, rostite din partea acelor cari nu și-au ținut de datorință ca să ridice prin prezența lor nimbul

acestei adunări — aceste cuvinte zic că ar fi fost o adevărată mângâiere pentru aceia, cari în timpul când să tipăresc aceste șire să năcăjesc cu: a kréta fehér...?

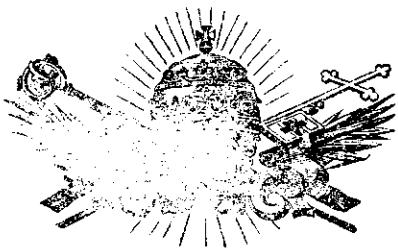
Timpul suprem ar fi ca să uităm trecutul atât de rușinos și considerând vremile grele în cari trăim, să nu neglijem datorințele noastre de români și de creștini cel puțin acolo unde terenul n-i se imbie de sine. —

Le-am atins aceste toate nu pentru ca să vatăm pe cineva, ci simpu numai din motivul, ca să ne recunoaștem cu toții greșelile, căci până când un popor își recunoaște greșelile și își propune să și le îndrepte, nu stă tocmai rău.

Dar să ies din labirintul acestor dureri, — voiu mai reveni poate asupra lor de cumva îmi va concede timpul și împrejurările, — și acum să trecem la cele ce s'au țin strict de adunarea generală din 6 Noiembrie a. c.

Ședința I.

Să începe la oarele 10 a. m. De față sunt Escelenția Sa Mitropolitul, prot. Iosif Lita din Iclod, preotul I. Simu din Abrud, Dr. I. Rațiu, A. C. Domșa, Șt. Roșian spirituai sem. I. Popa protonotar cons. Nic. S. Aron, cano. metr., membrii comitetului central și vr'o 60 delegați ai singuraticelor despărțăminte. După vorbirea de deschidere rostită de președ. Reuniunii Rvdissimul *George Muntean*, în care îndeamna învățătorimea să deschidă cursuri pentru instruirea anal fașeților, — să dă cuvântul secretarului *Petru Ungurean*. Presinta un minuțios raport asupra activității reuniunii. Arată că reuniunea în unele părți a făcut progrese imbucurătoare. În special despărțămintele ale căror membri și-au cunoscut chemarea pot să repriveasca cu mândrie în trecut. S'a

Ezortăția Sfinției Sale Papa Piu X. către clerul catolic.

(Continuare și fine).

Instaurându-se și înmulțindu-se în cler spiritul grației preoțești, cu ajutorul lui Dumnezeu cu mult mai ușor vor reuși planurile, ce le avem pentru alte lucruri. Tocmai de acea, am socotit să mai adaugem unele la celea, ce le am spus mai sus, cari vor fi ajutoare potrivite pentru păzirea și nutrirea acelei grații. Cel dintăiu ajutor cunoscut tuturor și probat, dar nu cercat de toți, e retragerea cucernică a sufletului la exercițiile numite spirituale, dacă se poate în fiecare an, facă-o aceasta omul ori singur, ori dacă se poate cu alții la olaltă, căci așa de obicei sunt roadele mai imbelșugate, — rămânând în privința aceasta neatînse dispozițiile luate de episcopi. Noi am lăudat în de ajuns foloasele acestei instituțiuni, când am vorbit despre lucrul acesta în scrisoarea referitoare la disciplina clerului roman (adresată Vicariului Urbei în 27 Decembrie 1904). — Nici

nu va dobândi mai puțin sufletul, dacă va face astfel de retragere în fiecare lună pe câteva oare, ori privat ori mai mulți la olaltă; cu bucurie vedem, că lucrul acesta se introduce în mai multe locuri, cu voia episcopilor, fiind înșiși uneori în fruntea acestor fel de conveniri.

Apoi mai vrem să vă recomandăm și altceva: o legătură mai strânsă între preoți, cum se cade între frați, carea să o întărească și conducă episcopii cu auctoritatea lor. E lucru vrednic de recomandat, să se unească în societăți, ca să se ajute în năcazuri, să apere cinstea numelui bun și a slujbei lor în contra astuțiilor dușmanilor, și pentru alte lucruri de felul acestora. De sigur e de mai mare interes să se unească în societăți, a căror scop e cultivarea sfinței învățători și mai ales îngrijirea chemării preoțești, studiarea lucrurilor referitoare la mântuirea sufletelor, în cari societăți să se sfătuiască și să-și adune puterile. Analele bisericii mărturisesc, ce roade bune și imbelșugate erau în societatea omenească pe vremuri, când preoții petreceau la olaltă o viață comună. De ce să nu poată reinvia așa ceva și în vremea de azi, vezi bine, luându-se în socotință împrejurările locurilor și slujbele! Oare nu putem spera cu tot dreptul roadele de mai înainte, spre bucuria bisericii? — Doar și avem societăți de felul acesta, aprobate de episcopi, și acestea sunt cu atât mai folositoare, cu cât le im-

brățișează cineva mai iute, îndată la începutul preoției. Noi ca episcopi am patronat una, cunoscându-o de potrivită, și față de aceasta și acum arătăm o bunăvoință specială. — Ajutoarele acestea ale grației preoțești și altele, cari vi le va sugera prudința trează a episcopilor, voi așa să le prețuiți și folosiți, încât din ce în ce tot mai „cu vrednicie să umblați după chemarea, cu carea sunteți chemați” (Efes. 4, 1.), ciuștind slujba voastră, și împlinind în voi voința lui Dumnezeu, carea e sfințirea voastră.

Aici sboară mai ales gândurile și îngrijirile Noastre, de aceea ridicând ochii la ceriu, adeseori repetim vorbele rugătoare ale Domnului Hristos peste tot clerul: „Părinte sfinte... sfințește-i pe ei” (Ev. Ioan 17, 11, 17). Ne bucurăm, că în rugăciunea aceasta avem foarte mulți soți împreună rugători din toate clasele de creștini, cari sunt foarte îngrijați de binele vostru comun și de binele bisericii; și Ni-se mai întâmplă și acel lucru plăcut, că nu puțin sunt acele suflete generoase, nu numai între zidurile sfinte, ci și în lume, cari pentru acest scop se aduc pe sine cu un zel neincetat jertfe votive lui Dumnezeu. Rugăciunile lor curate și alese să le primească întru miros cu bună mireasmă Dumnezeu cel preainalt, și să nu-și întoarcă fața sa nici dela smeritele Noastre rugăciuni. Ne rugăm să le primească Cel Îndurat și Îngrijitor, și din preasfânta inimă a Fiului Său să reverse peste tot clerul

făcut o nobilă emulație între unii membrii care a câștigat mult atât pentru școală cât și pentru învățator. În despărțămintele în care s'au întâmplat acestea de sigur și cauza școlară stă bine cele cu membrii mai puțin activi, — durere aceste sunt cele mai multe, — de sigur nici în școlăle lor nu s'au prea pot lănda. Despărțămintele și-au ținut obișnuințele adunări, unele; însă au fost slab cercetate.

La concursul publicat de biroul central cu dtul 4 Ian. 1908 au intrat următoarele operate: 1. *Învățătorii cari primesc o parte a salariului lor în produse și în usustructul unor realități, cum trebuie să urmeze în prețuirea și stabilirea competențelor lor.* 2. *„Insemnătatea prelegerilor populare“.* Cel diutău a fost premiat cu 100 cor. din partea Escelenției Sale Dnui Metropolit, al 2-lea cu 50 cor. din partea reuniunii. Autorul ambelor e harnicul învățator *Octavian Popp* din Vad, care acum a putra oară a fost premiat. A mai fost un operat care însă n'a înfrunit condițiunile recerute.

După acestea iea cuvântul Escelenția Sa Inalt Preasfințitul nostru Mitropolit. În cuvinte calde indeamnă învățatorimea să fie cu paciință până când vor apărea manualele de școală, fiind acum trimise în manuscris spre înaltă aprobare la ministrul de culte. Le recomandă să urmeze planului celui vechiu de învățământ până când ni-se va aproba al nostru. Arată că tendința statelor de a nimici școala confesională e greșită. Ca exemplu aduce Franca, unde drept urmare a nimicirii școlălelor susținute de biserică este *absintul* care a făcut să fie poporul francez cel mai decăzut în privința alcoolismului. Acolo însă unde școlălele s'au lăsat în grija bisericii rezultatul e cu mult mai mare. Acolo e Germania. Poporul e treaz. conștiu de chemarea sa, și școala creștină ne-a dat un partid politic creștin puternic, *centrul catolic* care întrece pe toate celelalte partide. — Chiar de aceea indeamnă învățătorii ca să spună poporului să susțină școala confesională, să-și iubească limba, portul și dati-

bogățiile grației, ale iubirii și ale tuturor virtuților.

În sfârșit, cu bucurie vă mulțumim iubiți fii pentru urările de bine, ce Ni le-ați adus în multe feluri de alipire în preajma iubileului de cincizeci de ani al preoției Noastre, și doririle de bine ce le avem pentru voi, ca să se împlinescă cât mai îmbelșugat, le încredințăm Fecioarei Maice, Regina Apostolilor. Căci aceasta a învățat pe odraslele fericite cele dintâi ale sfântului ord cu pilda sa cum să petreacă în rugăciune, până se vor îmbrăca cu putere de sus; și le-a cerșit aceaș tărîe foarte mare cu rugăciunea sa, aceasta a mărit-o cu sfatul său și a întărit-o spre rodire veselă a ostenelelor.

Într'aceea dorim iubiți fii, ca pacea lui Hristos să tresară în inimile voastre cu bucuria Spiritului Sfânt, sub secul binecuvântării Apostolice, carea v-o împărțim vouă tuturor din toată inima.

Roma, la sfântul Petru, 4 August 1908, la începutul anului al șasălea al pontificatului Nostru.

Piu PP. X.

nile străbune. Împărtășește tuturor celor veniți binecuvântarea arhierescă și între uralele nesfârșite să depărtează din mijlocul lor.

După acestea urmează raportul casarului prezentat de prof. *Nicolae Pop*. Din el să vede că reuniunea dispune de o avere de 12487.48 cor. din cari 4123.37 cor. depunerii, iar 8364 cor. pretenziune la Foaia Școlastică. Se observă în general că membrii nu-și plătesc regulat taxele anuale.

Prof. *Valeriu Suciu* prezintă raportul despre starea bibliotecii centrale, carea numără abia 150 volume. Să plânga că n'au consultat-o de cât numai 4 persoane în tot decursul anului expirat. Ori cum este, a pus mare pond pe aranjarea ei, așa că poate servi de model celor resfirate prin singuraticile despărțăminte al căror număr să ridică la 3000 volume, și cari în cele mai multe locuri să află într-o stare nu prea de lăudat.

Redactorul „Foaiei Școlastice“ prof. *Ioan F. Negruțiu* prezintă raportul comitetului redacțional al numitei foi. Unica revistă pedagogică la noi este așa de slab sprijinită. Cu toate că să desface într'un tiraj de 8—900 exemplare cu toate acestea zic, revista tânjește. O parte mare din abonenți nu-și țin de datorință a solvi regulat abonamentele. Suma abonamentelor restante e de 11.000 cor.

Cu dreptul putem pretinde dela învățătorii nostri mai mult zel pentru o astfel de revistă de specialitate, care în decurs de 10 ani a știut să țină în legătură pe toți învățătorii acestei arhidieceze, și a știut să grupeze în jurul său o samă de dascăli de aici dela noi și din țară, cari număr de număr publică articoli instructivi din cari fiecare învățator își poate câștiga cunoștințe frumoase. — Fiindecă s'a edat și cercular consistorial prin care să dispune, ca Foaia Școlastică să se plătească din fondul școlălelor, putem aștepta dela frații preoți ca să stărue pentru achitarea datoriiilor restante, fiind în joc fondul reuniunii și reputația școlăle confesionale. — Să aleg apoi trei comisuni pentru cenzurarea singuraticelor rapoarte, după cari ședința I. se ridică la 12^{1/2} oare. La 1 oară p. m. prânz comun la mensa seminarului arhiepiscopesc, iar la 4 oare să deschide

Ședința II.

Se ieau spre știință aprobătoare rapoartele cetite înainte de amiază, să votează 100 coroane pentru înmulțirea bibliotecii centrale, să hotărăște ca fiecare membru să aboneze Foaia Școlastică, iar numele restanțierilor înprocesați deja să se publice și în foaie. Se hotărăște mai departe, ca adunările generale să se țină de aci înainte în timpul culesului de vii, ca să poată lua parte la ele cât mai mulți învățători.

Pentru a repară neglijința înaintașilor la propunerea comitetului central învățătorii ieau asupra lor obligământul de a deschide în tot locul cursuri pentru instruirea analfabetilor. Să primește și propunerea pâr. spiritual Ștefan Roșian, ca biroul central din încredințarea adunării generale, să roage Preaveneratul Consistor mitropolitan se provoace fiecare comună bisericască să deschidă în timpul de iarnă cursuri pentru instruirea adulților. Pentru a dă un îndemn cât mai mare învățătorilor spre a duce la

îndeplinire aceasta hotărâre laudabilă, *reuniunea publică concurs pentru 10 premii de câte 30 coroane pentru ucei învățători, cari vor putea arăta, că au instruat mai mulți analfabeti.* Să publice concurs și pentru patru premii de câte 50 coroane pentru cele mai bune lucrări ce le vor face învățătorii membrii ai acestei reuniuni în decursul anului curent. Să votează mulțumită membrilor biroului central, să aleg 3 membrii pentru verificarea procesului verbal, după cari prof. *Ioan F. Negruțiu*, care a condus desbaterile în ședința de după amiază, mulțumind învățătorilor pe cum și celor alaiți membrii pentrucă s'au ostenit până la Blaj din mari depărțări, ca să poată lua parte la adunare — include ședința.

— nc.

CORESPONDINTE.

Scrisoare din Viena.

— dela corespondentul nostru. —

(O *învingere strălucită*). În zilele din urmă a lunei lui Octomvrie au decurs alegerile pentru „Landtag“ul Austriei de jos. La aceste alegeri creștinii sociali au raportat o învingere strălucită. Afară de vre-o câteva mandate, în toate cercurile au reușit cu majoritate de voturi. În Viena întregă au fost aleși numai trei deputați socialiști. În districtul al doilea (Leopoldstadt) unde e mai multă jidovime, unde, prin urmare, și lupta a fost mai grea i-au candidat pe bătrânul Lueger — și natural, a ieșit învingător. „Eu primarul Vienei“ — a zis în vorbirea lui de program — „vă cer voturile voastre.“ Și aceste cuvinte au fost în stare să miște chiar și pe contrarii lui și să i-se închine.

Treizeci de ani sunt decând a început acest bărbat să lupte în potruiva cărmii evreo-liberale. Înainte de aceasta cu 30 de ani eră numai singur și azi partizanii lui sunt fără număr poate să zică azi, că a zdrobit sistemul liberal și a reinviat simțul de dreptate și de moralitate în creștinii din Austria, căci până și în Bucovina îndepărtată, au aflat răsnet cuvintele apostoliei sale cu adevărat moderne. Când a pornit, la timpul său a lupta în potruiva fabricii de gaz, care eră în mâni ovreești, au venit la ei persoane interesate și i-au oferit *două milioane de floreni*, numai să înceteze cu atacurile. A refuzat ofertul și pe cei cari au voit să-l cumpere i-a descoperit. Această putere de rezistență a lui Dr. Lueger, care desprețuește orice interes și are în vedere numai adevărul și binele comun, isvorește din învățăturile vecinice a sîntei Evanghelii și a bisericii lui Hristos, care are să-și mulțumească trăinicia și estinderea ei peste lumea întregă tocmai acelor adevăruri neprihănite. Acest simț de dreptate, care a făcut din primarul Vienei un om cunoscut și apreciat în toată lumea este o floare, un rod al virtuților creștine, care dacă se cultivă cu toată grija și cu toată tărîa unui caracter bărbătesc, produce altă roadă „cu sutele“ în adevăratul înțeles al asemănării evanghelice Dr. Lueger nu e numai primar al Vienei și cărmuitor al afacerilor ei publice, el e și un apostol al principiilor creștine, căci în decurs de 30 de ani a lucra numai pentru redeșteptarea simțului public moral,

a-ți jertfi chiar sănătatea și fericirea familiară, numai ca să poți împărtăși cu atât mai tare pe alții din bunătățile acele pe cari cei mai mulți, din cât pot le monopolizează și le îngrădesc bine pe sama lor, a mângăia în sfârșit mii și mii de orfani, prin crearea instituțiilor humanitare, cari pot fi adevărată mândrie a Vienei — nu este altceva decât o muncă apostolică.

Nu de mult a implinit 64 de ani. La un toast ce l-a rostit cu aceasta ocaziune a zis: „Sărbătoarea de azi nu e numai a mea, ci a întregului meu partid,“ — eu mai adaug și a principiilor creștine propagate cu toată tăria de biserica lui Hristos; — triumful lui Lueger e triumful bisericii lui Hristos.

(O statistică). In Austria sunt în total 1054 ziure și 2776 reviste.

Dintre ziure 487 sunt germâne, 320 boeme, 95 polone, 45 italiene, 27 slovene, 22 rutene, 16 croate, 6 române și 36 de limbi diverse. Reviste sunt: 1804 germâne, 535 boeme, 202 polone, 64 italiene, 50 slovene, 26 rutene, 19 croate 2 române și 74 de limbi străine sau în mai multe limbi.

Venezul.

Ștudenții catolici și Wahrmund.

— scrisoare particulară. —

Innsbruck 6 Noemvrie.

Vijelia a suflat; unele crengi, cari deabia se mai țineau de copac, au căzut jos; frunzele galbine, cari erau să cadă și fără vijelie, au căzut mai degrabă sub suflarea turbatului vânt.

Furtuna, pe care a pornit-o renegatul Wahrmund, s'a liniștit deocamdată; iară Biserica, pe care voiă să o zdrobească, e mai puternică încă după vijelie; ea stă mândră, neclintită, neînvingă și pururea biruitoare.

N'a știut sârmanul Jidov, ce se ascunde în ștudenții catolici; n'a știut bietul Wahrmund cu cine are de a face și a cui religione o calcă sub picioare. Și astfel pe neașteptate a dat de un piept puternic, puternic ca stâncoșii Alpi din preajma orașului Innsbruck. S'a spăriat Wahrmund de zdrobitorul glas, ce izbucni din pieptul acesta.

Dar să nu credeți, că această stâncă de împotrivire erau cei de la putere. Nu, statul stătea cu mâinile în buzunar și privia așa în spre capitala Tirolului.

Ministrului de instrucție a trebuit să-i strige însuși M. S. Impăratul: „Pune odată un capăt acestui scandal; frumoasă societate mai alcătuiesc rectorii tăi“. — Machen Sie dem Skandal ein Ende; Ihre Rektoren sind eine saubere Gesellschaft.

Da, scandalul Wahrmund a dovedit, că de la cei în putere nu putem nădăjdui mult.

Dela cine putem așa dar să nădăjduim? Dela ștudenții catolici!

Ei sunt stâncă, de care s'a lovit Wahrmund în avântul său nebunatic; și dacă va îndrăzni să se mai ridice odată, atunci ștudenții catolici vor fi stâncă, de care se va zdrobi pentru totdeauna și cu desăvârșire Wahrmund.

Care suflet nobil n'a fost adânc mișcat, văzând pe tinerii voinici atât de uniți și atât de înfăcăriți pentru sfânta comoară a credinței?

Cu ce vitejie se adunau voinicii ștudenți la Innsbruck în „sala orașului“ spre a-și apăra sfânta lor credință de spurcatele blăstămuri rostite de un renegat, care să numește profesor universitar! „Nu vă temeți — telegrafau ștudenții catolici din Viena la cei din Innsbruck — nu vă temeți: ne vom lupta piept la piept și braț la braț.“ Și într'adevăr s'au luptat piept la piept și braț la braț. *Unirea ștudenților e o pildă pentru partidele catolice politice.*

Dacă Wahrmund a trebuit să părăsească capitala Tirolului, dacă Wahrmund trebuie să tacă în surgunul său dela Praga, — aceasta o datorim în rândul întâi *ștudenților catolici*. Ei juraseră să nu se odihnească, până ce Wahrmund nu va părăsi sfânta țară a Tirolului: „Das heilige Land Tirol.“ Ei au știut să-și verse pe străzile Innsbruckului chiar sângele lor *catolic* pentru cea mai scumpă comoară, pe care au sădit-o strămoșii în inimile lor. Ei au dovedit, că ștudențimea catolică e o *putere* și că Biserica catolică și Austria catolică are în cine să se încreadă.

Dacă scopul lui Lueger de a recuceri universitățile pentru biserica catolică, dacă scopul acesta să va implini odată, atunci aceasta să va implini prin *ștudenții catolici*.

Da, în voi e nădejdea bisericii, vitejilor ștudenți; creșteți spre bucuria ei, vă înmulțiți și să rămâneți în totdeauna *uniți*, așa cum v-a apucat vijelia pornită de Wahrmund!

Unde-i unul nu-i putere

La nevoi și la durere:

Unde-s doi puterea crește

Și dușmanul nu sporește!

Ioan Ferent,
stud. teol.

Alegeri municipale.

În ziua de 20 Noemvrie a. c. va fi alegerea de membrii în congregație, la Barabauți. În rândul trecut am ieșit cu abia câteva voturi și poate incurajați de acest fapt au nimicit alegerea, ca la asta nouă să ne bată abunăseamă, deși noi suntem de trei ori mai mulți ca Magiari cu Sași cu tot. Și nu-i eschis. La noi nu se simte nici o mișcare, măcar trebuie mult mișcat la noi până să face ceva. În rându trecut au lipsit mulți preoți, mai toți învățătorii și alegătorii cu comune întregi. Să vede, că-i mare amorfie la noi, că frică n'are de ce să fie. Câte amenințări s-au făcut în rândul trecut cu preoți, învățători crișmari și boltași și nimănui nu i-s'a făcut nimic. Ce i-ar fi și putut fi cuiva că-și validează dreptul cel mai elementar de cetățan? Imbulzală de lucru economic încă nu-i, să țină acasă pe alegători; lași încă nu sunt alegătorii, că doar la Vinț cine a jucat mai frumos și mai cu drag ca Dăianii și cine s'a purtat mai vrednic ca Henegarii cei întorși. Acestea două comune singure ar învinge. Ce poate fi dar cauza de nu putem fi siguri de rezultatul alegerii dela Barabauț. Eu cred desorientarea ce este între noi alegătorii și cei puși în fruntea noastră. Multămită acesteia s'a întâmplat și aceea de a venit iubitul nostru deputat la Bălgrad și noi nici nu visam. Alegătorii așteptau îndemn de sus, cei de sus cred că fiecare preot își face datoria în comuna sa. Nici una, nici alta nu-i de ajuns. Numai amândouă ne pot asigură izbândă. Nu

știu încă face-să ceva din centru, dar ar fi tare de dorit să se facă, că altcum de sigur perdem, căci cei dela comitat s'au pus deja pe lucru și și-au găsit bine sezonul. Acum când să strâng dările românu iute ia frica dlui notarăș.

Se vorbește apoi, că cei dela putere își pun carul în pietrii să ne doboare. Și medicilor comunali zice, că li-se va da ordin să stea de lucru. Unde este alegător român în curte, medicul să aște un copil morbos. Să fie oprită comunicarea cu cei din curte sub pedeapsă grea. Vor face-o că au mai făcut destule. Să fim mai oameni ca în rândul trecut. Preoții, cari au șezut acasă să-și pună mâna pe inimă să se întrebe cine sunt și pentru cine. Învățătorii să fie dascăli români. Fiecare alegător să fie bărbat să nu iea în seamă amenințările neputincioase a nimănui, și de vor face așa desigur vom învinge. Și de n-om face așa presa noastră să-și facă datorința față de toate uscăturile, cari vor tulbură verdele pădurii românești.

Dela „Asociațiune“.

Conform programului fixat în raportul general al comitetului central către adunarea generală, ținută în Șimleu, biroul central al Asociațiunii a luat dispoziții să se aranjeze în toate despărțămintele conferențe pentru inteligenți și cursuri pentru analfabeți. Pentru aranjarea acestora a adresat directorilor de despărțăminte următoarele cerculare:

I Curs pentru analfabeți.

Nr. 849/1908. Domnule director! Una dintre problemele cele mai însemnate ale Asociațiunii e răspândirea culturii la sate. Cei grupați în jurul acestei instituțiuni să și străduesc de multă vreme să lumineze țărănimea, să o împrietinească cu cunoștințe, cari să-i poată înlesni o viață mai ușoară, mai fericită. Cu toate străduințele frumoase ale Asociațiunii și ale altor instituțiuni culturale de a veni în ajutorul țărănimii, vedem că ea se află și astăzi pe o treaptă culturală foarte inferioară. Poporul român are cei mai mulți analfabeți și se socotește de cel mai înapoiat în cultură dintre toate popoarele Ungariei. Țărănimea noastră trăiește și astăzi o viață primitivă, năcăjită și patriarhală, aproape ca în vremile când eră lipsită de școale și de conducători luminați.

Această întârziere culturală a țărănimii e o mare primejdie pentru însași existența noastră națională. De aceea trebuie să ne dăm sama de cauzele acestei înapoieri și să ne dăm silința a găsi mijloacele de îndreptare.

Una dintre cauzele principale ale inferiorității noastre culturale, e necunoștința de carte a țărănimii. Mai ales astăzi această scădere a țărănimii poate avea urmări foarte păgubitoare pentru interesele naționale din viitor ale poporului românesc. E timpul suprem deci să ne încordăm toate puterile pentru a împrietini țărănimea noastră cu cetitul și scrisul, înlesnindu-i prin aceasta posibilitatea de a-și câștiga cunoștințe folosite în lupta pentru viață.

În urma deciziunii adunării generale din Șimleu și a comitetului central, vă rugăm, ca în cursul iernilor viitoare să invitați preoțimea și învățătorimea să țină în fiecare comună de pe teritoriul despărțământului dvoastre cursuri cu țărani, în cari să-i învețe cetitul și scrisul.

Comitetul central al Asociațiunii dă cinci premii de câte 50 coroane acelor învățători și preoți, cari vor dovedi, prin directorii și comitetele cercuale ale despărțămintelor, că au instruit mai mulți analfabeți în cursul iernei viitoare.

Vă rugăm să dați și dvoastră din averea despărțământului mai multe premii, ca să indemnati și prin acest mijloc ținerea cursurilor de analfabeți. Ați putea solicita ajutoare și dela băncile de pe teritoriul despărțământului dvoastre.

Invitându-vă să binevoiti a aduce chestiunea ținerii acestor cursuri în una din ședințele mai apropiate ale comitetului cercual și să ne comunicați dispozițiile ce le-ați luat, vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre stime.

Sibiu, 26 Octomvrie 1908.

Prezidiul Asociațiunii:

Iosif Șterca Șuluțu.

II. Conferințele „Asociațiunii.”

Nr. 1026—1908. Domnule director! Fiindcă la circulara noastră Nr. 830/1908 din 1 Septemvrie a. c., în chestiunea aranjării conferințelor pentru inteligenți din partea biroului central al Asociațiunii, n'am primit răspuns decât abia dela jumătate dintre domnii directori ai despărțămintelor, cărora ne-am adresat, și fiindcă cei mai mulți dintre domnii directori, cari au răspuns, că vor ține conferințe nu au indicat nici subiectele conferințelor, nici numele conferențiarilor, sau au trimis un program ne-complet, — comitetul central, în ședința sa ținută la 16 Octomvrie a. c. a îndrumat biroul central să stăruiască pe lângă despărțăminte să aranjeze singure conferințele pentru inteligență și dacă doresc conferențieri străini să se îngrijească de invitarea lor, suportând toate cheltuielile.

Conform acestei decizii a comitetului central, vă rugăm să binevoiti a vă îngriji, ca în sediul despărțământului Dvoastre, — eventual și în alte centre mai însemnate de pe teritoriul despărțământului, — să se țină cât mai multe conferințe pentru pătura cultă și să binevoiti a ne înainta la timp un raport amănunțit despre rezultatul acestora, sau despre cauzele cari v'au împiedecat să aranjați asemenea conferințe.

Conferințele ținute în cursul anului 1908 veți binevoi a le trece și în blancheta ce vi-se va trimite în curând, pentru raportul general despre activitatea despărțământelor în cursul anului 1908.

Primiți, vă rugăm, domnule director, asigurarea deosebitei noastre stime.

Sibiu, 26 Octomvrie 1908.

Prezidiul Asociațiunii:

Iosif Șterca Șuluțu.

Comitetul central a incredințat biroul să mai facă câte o adresă către toate diecezele, rugându-le să îndrume pe domnii protopopi, preoți și învățători, să aranjeze cât mai multe cursuri pentru analfabeți.

Insuflețirea cu care e primită ideea cursurilor nădăjduim, că va avea cele mai frumoase rezultate. Desigur, că și băncile noastre se vor întrese în a da premii pentru cei ce vor ține asemenea cursuri.

În curând se va trimite din partea biroului central al Asociațiunii o circulară

cătră directorii despărțămintelor pentru aranjarea prelegerilor populare la sate, și un apel către toți fruntașii români să se înscrie membri ai Asociațiunii. Rugăm și pe această cale pe toți voitorii de bine ai instituțiunii noastre culturale să lucreze din răspuțeri pentru populizarea ei.

„Biroul Asociațiunii.”

Noutăți.

Din Arhidieceză. Duminică în 8 c. a hirotonit Escelenția Sa Părintele Mitropolit întru ipodiacon și diacon, iar Joi în 12 c. întru preot pe clericul absolvent *Aurel Schiopu*, destinat de administrator parohial la Giurfalău (tr. Cojocnei). — *Alexandru Cojocar* a fost denumit de administrator parohial la *Kézdiszentkereszt* (tr. Treiscaune), *Izidor Vlad* la *Cașolt* (tr. Sibiu). *Const. Cotorea* din Harțeu a fost denumit de administrator parohial la *Tirimia mică*. *Ioan Oltean* din Copsa mare a fost denumit de administrator parohial la *Harțeu*. Cu termin de 7 Decemvrie 1908 se curentează parohia *Vizocna* (tr. Sibiu).

Promovare. Dnul *Ioan Sârbu*, nepotul profesorului *Dr. Sâmpălean*, în 7 Nov. 1908 a fost promovat de *Doctor juris* la Universitatea din Cluj. Felicitările noastre!

Petrececi. Corul din Valchid invită la *Concertul împreună cu teatru și declamări*, ce să va țineă Duminică la 22 Noemvrie n. 1908 sub conducerea dlui Ales. I. Sighișoreanu Inv. Venitul curat este destinat pentru zidirea din nou a școlii românești din loc.

Convocare. În urma însărcinării primite dela Onoratul Comitet central al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român sub Nr. 517/1908 convoc adunare extraordinară a despărțământului XXIX Mediaș pe ziua de 22 Noemvrie 1908 la 2 oare d. a. în localul Nr. 1 a hotelului „Schützen,” la care adunare invit pe toți membrii actuali a despărțământului, întreagă inteligența română din Mediaș și jur pe cum și fiecare iubitor de literatura și cultura poporului român. *Dr. Dionisie Roman*, avocat.

— Despărțământul Bîa—D.—Sânmartin al reuniunii învățătorilor gr.-cat. din arhidieceză își va țineă adunarea de toamnă Marți în 17 Nov. 1908 în casa parohială din Jidveiu, la care prin aceasta invităm pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători, pe onorații domni preoți, ca directorii școlari pe cum și pe toți binevoitorii școlii populare. Sâncel, 10 Noemvrie 1908. *Teodor Pănăzan*, președinte. *Dem. Laz. Todoran*, notar.

Posta Redacțiunii.

Mai multora. Mulțumim cu toată căldura inimii noastre de multe manifestări de iubire și alipire, ce ni-s-au arătat din prilejul atacului necinstit, ce ni-a făcut *Munteanul* din *Câmpie* în bătrâna „Gazeta.” Cunoaștem bine, pe cel ce a debitat acele injurii și știm de mult simpatia de colegialitate ce ne păstrează ziarul dela Brașov. Nu vom publica aceste scrisori și nici chiar, în-timpinarea, pe care câțiva preoți bravi din Tr. Ludoș, au publicat-o în nrul 230 al „Gazetei,” le vom conserva pentru noi, ca niște prieritinești și prețioase încurajeri, în lupta ce purtăm, încunjurați de atâta pismătăreți și răutăcioși. Dumnezeu e cu noi, cel rău nimic nu ne poate strică.

A. P. Regretăm, dar spațiul nu ne îngăduie să publicăm și predici, altceva bucuos.

I. F. Innsbruck. Dacă nu va fi prea lung bucuos. Revista de care întrebați, n'are caracter pronunțat, de altcum poate, că nici nu mai apare. Complimente și succes!

G. S. Pe aci nu se găsește, „M. A.” nici de leac. Dacă ne-ați informă asupra chestiunii, am fi mulțumitori.

Traian A. Todorescu,

producător de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate depozituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 2—52

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor.

Adresa: SZIGYARTÓ NAGY MIHÁLY Felsőseged, comitatul Somogy.

(50) 2—25

Eșirea dinților.

Dați numai suferitorilor Emulsiunea lui SCOTT și-i cruțați de nopțile nedurmite. Dinții le cresc fără dureri și morb de intestine, albi, tari și drepti.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scuitoare Pescarul.

Copiiilor le place Emulsiunea lui SCOTT, și cu supunere o iau Mistuirea dacă e conturbată în totdeauna o îndreptează și o pornește.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fleri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 4—22.

30,000 Cor.

Garanță de curățenie.

In culină și în casă

să pot curăți și spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Poșede o extraordinară putere de curățire — și nu conține nici un fel de element ce ar ataca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosi ori și unde și chiar și acolo unde săpunul comun nu să poate folosi și unde trebuie o deosebită grijă.

(21) 7—8

Partea literară.

Mysterium erueis.

Roman

din timpul împăratului Nero
de

Felix Nabor.

(Continuare)

42

„Auziți, bunilor quiriiți, zise un cavaler cu un inel mare de aur la deget: — Bachanții de pe insula Tiburului au aruncat foc în palatul nobilului Calpurnius Piso și apoi l-au jefuit! Nobilul bărbat trimite quiriiților flămânzi o corabie plină cu săcară: Azi dimineată a sosit corabia la podul Amilic.“

„Trăiască Calpurnius! Moarte și peire tăciunarilor ucigași!“ strigară massele.

Lângă o coloană stă răzâmat un moșneag slăbit; el ținea brațele întinse spre mulțime și strigă în continuu: „Dați-mi pâne: mi-e foame!“

Faurul îl auzi. „Pâne?“ strigă el „N'avem! De trei zile n-am băgat nimic în gură. Vom muri de foame.“

„Și într'aceea împăratul înoată în vin! E ne mai auzit!“

„Pâne! pâne!“ urla mulțimea. Iar femeile strigau: „Dați-ne pâne și lapte pentru copiii noștri! Ei mor la sinul mamei!“

„Cine v-a luat pânea? Cine laptele? Cine îmbrăcămintea? Și cine v-a lipsit de coperiș și de așternutul cel moale? Spuneți, cine?“ strigă Aelius, faurul, și ridică amenințător ciocanul său uriaș.

„Împăratul! Moarte tăciunarului, ucigașului!“ erupseră mii de voci.

„Jos cu tiranul!“ strigă Aelius. „Sus loviți-l în cap! Aruncați-l în flăcări, ori înecați-l în Tibru!“

„Moarte lui!“ se auziră strigăte înfrorătoare și marea agitată de oameni își rostogoli valurile sale mugitoare prin strade înainte și în sus spre înălțimea, unde se ridică, nevătămată, casa, lui Măcena. —

Nero ședea în atrium-ul ornat cu flori; soarele strălucea pe cerul senin și-și revărsa lumina aurie peste grădinile prătorium-ului. Ușile erau deschise în laturi, și un torent de miros de flori pătrundea în sala cea mare.

Din impluvium săria în sus o rază de apă limpede și recădea în vasul de argint, care era îngrădit prin o pădure de plante înfloritoare. Răcoare plăcută domnea în localul pavat cu marmură.

Dinaintea împăratului era o masă din lemn de citru. Nero își răzâma brațul pe marginea mesei și se aplecă peste o foaie mare de pergament, carea zăcea întinsă dinaintea lui. Era planul orașului celui nou, carele avea să iese din ruinele Romei celei vechi. De asupra stătea scris cu litere mari: „Neronia.“

Lângă el stăteau doi bărbați cu trăsuri inteligente, arhitecții împărătești Severus și Celer.

Tigellinus observă cu atențiune fața stăpânului său; Poppăa zăcea culcată pe un așternut aurit și se jucă cu un leu tinăr, carele zăcea la picioarele ei, legat cu lanț de aur.

„Cât de fericit sum,“ zise împăratul, „că pot în sfârșit locui ca un om! Severus,

planurile tale îmi plac! Tu ai găcit dorințele mele! Asemenea și tu, Celer, cel mai eminent dintre arhitecți.“

Amândoi se închină aproape până la pământ.

„Aceste strade largi și drepte,“ continuă împăratul, arătând cu degetul pe plan, „deschid o perspectivă încântătoare spre câmpul lui Marte, pe carele vreau să-l acoper cu edificii mărețe. Arcadele acestea de ambele laturile stradelor, cari servesc ca scut contra soarelui și a ploaiei, sunt unice în felul lor: scumpii quiriiți vor rămâne încântați.“

„Aci însă“, — el puse amândouă degetele arătătoare pe foaie — „aci va avea se reînvie cea mai mare minune a lumii: casa mea cea de aur! Când vreți să începeți?“

„Sublimule Cezar“, răspunse Severus, „am pus să lucreze ziua și noaptea la curățirea câmpului de ruine. Te vei mira, divule Cezar, cât de repede se înalță edificiul cel de aur.“

„La amândoi vă voi da inelul de cavaler, dacă-mi împliniți dorințele“, zise Nero, cu amabilitate prefăcută.

Cei doi bărbați roșiră de bucurie și sărutară cu foc mâna împăratului.

Poppăa zise: „Iubite, ești foarte palid. Îți încarci umerii cu prea mult lucru. Vină la mâncare! Vină, dragul meu, și nu purta numai grija poporului tău și a orașului acestuia: mai gândește-te și la mine!“ Ea-și plecă capul cel frumos pe umerii lui, iar el o îmbrătoșă și o sărută.

Cei doi arhitecți fură concediați și Sabina demândă să se aducă mâncarea pe masă.

Mica societate goli ceașcă după ceașcă din vinul cel focos și deveni tot mai veselă. Aci nu există grija și nimeni nu se cugetă la lipsa și mizeria ce domnea în oraș.

Împăratul chiar își ducea ceașca la gură, când în hală pătrunse strigăt de voci sălbatice. Cezarul tremurător își scăpă ceașca din mână.

Poporul era aci. Poporul era mănios, amenință... O voce puternică strigă: „Faceți loc, soldați, vrem să mergem la împăratul!“

„Inchideți porțile!“ demândă Tigellinus. „Puneți rudele cele de fer! N'avem decât numai cincizeci de pretoriani“. Era foarte palid, când vorbi aceste.

„Cincizeci de lănci!“ zise Sabina. „Cu aceste îți înfrău o mie de quiriiți lași. Pune-te în fruntea cetei tale și alungă plebea cea turbată: ei ne conturbă liniștea prânzului.“

„Eu?“ întrebă Agrigentinul. „Stăpână“ —

„Sum eu doară prefectul pretorianilor?“ zise Sabina cu asprime și se uită la el amenințător.

„Nu, pe Hercules!“ strigă Tigellinus și năvăli afară.

„Unde-i Cezarul?“ se auziau strigăte.

„Unde-i tăciunarul ucigaș?“

Nero ședea palid ca moartea. „Ei știu —“ zise el cu voce debilă.

„Nu știu nimic!“ zise Sabina cu tărie.

„Lasă-i numai să vină!“

Tari ca zidul stăteau afară pretorianii; cincizeci de lănci erau îndreptate contra năvălitorilor.

„Faceți loc!“ răsună amenințător din mulțime.

În loc de răspuns, rândul prim făcu un pas înainte, și cei mai dinainte dintre popor, simțind vârful lancei la pept, se retraseră sbierând.

Un urlat de turbare umplu aerul. „Ei omoară pe cei cari nu se pot apăra!“ strigă mulțimea. „Rușine să-ți fie, tribune! Loviți-l în cap!“

Un centurion alergă în hală. „Stăpâne, înștiință el, „nu putem rezista mai mult. Însă numai peste cadavrele noastre vor putea ajunge la împăratul.“

„Ce se fac?“ întrebă Nero.

„Arată-te înaintea poporului tău,“ zise Sabina. „Poruncește-i să se reîntoarcă în oraș.“

„Ei nu ascultă de mine! Îs turbați: mă vor sfâșia! Ba nu, rămân aci! Un sol să meargă la casarma pretorianilor după ajutor!“

Poppăa rise batjocoritor. „Înainte ca solul să ajungă la casarmă, porțile vor fi zdrobite.“

„Stăpâne! Atotputernice,“ zise centurionul, „poporul vrea să știe, cine a dat foc orașului. Numește-i pe cei vinovați, și el să va retrage!“

„Eu?“ strigă împăratul. „Eu să-i numesc?“ El tremură în întreg corpul.

„Stai!“ strigă Tigellinus. „O idee mântuitoare! Imperatorul: numește poporului pe tăciunari! Numește-i!“

„Tigellinus —“ strigă împăratul și-și încheștă degetele în brațul acestuia. „Tigellinus, esti nebun?“

„Ba nu, stăpâne: eu mântuesc Roma — și pe tine!“

„Vorbește, până nu-i prea târziu!“ zise Poppăa.

„Orașul a fost aprins prin o mână blăstămată,“ zise Tigellinus. „Despre aceasta nu mai incupe îndoială. Și cine altul a putut comite această faptă blăstămată decât cea sectă, care este urgisită în întreaga Roma?“

„Despre cine vorbești?“ întrebă împăratul, cu ochii zgâiți.

„Despre Nazarineni — despre creștini!“

„Ah —“ se auzi de pe buzele împăratului. Răsună ca un strigăt de ușurare.

„Suntem scăpați!“ strigă Sabina. „Sus, deschideți porțile și faceți cunoscut întregului popor: Tăciunarii ucigași sunt aflați, Nazarineni vor fi pedepsiți.“

„Stați, încă nu!“ demândă Cezarul. „Suntem mai siguri după porțile încuiate, decât în sala deschisă. Încă nu!“

„Pentru ce mai trăgănezi? Mulțimea în tot momentul poate să spargă porțile. Ascultă numai, cum urlă. Sus, Cezare, anunță poporului —“

„Eu?“ întrebă acesta timid. „Gândeștete, cât îs de turbați. Ei ar putea să mă omoare!“

„Soldații tăi te vor apăra!“

„Scumpă Poppăa —“

„Sclavilor: dați-mi mie sceptrul...“

„Nu“ strigă Nero și sări sus.

„Dați-mi mantaua de purpură și cununa de laur! Voiu învinge!“

Poppăa îi așeză mantaua de purpură; apoi el păși afară în sala de coloane.

O mișcare maiestoză a capului său de Cezar: poporul amuți! El ridică mâna

dreaptă, încărcată cu inele de aur: și cei din șirul prim căzură în țărână. Respectul, erezit din vechime, înaintea zăităii Cezarilor a fost, carele i-a așternut la pământ!

O voce singuratică strigă: „Tăciunar ucigaș!” Ochiul împăratului însă fulgeră preste mulțime și toți amuțiră. Eră așa de impunător, așa de imperatoric, cum stătea pe treptele de marmură între coloane, purpura preste umeri, fața severă, rece și infricosător, ochii schinteitori, ca și când ar voi să imblânzască o turmă de fiare sălbatice.

„Romanilor”, zise el, „scumpi Romani: voi doriți să vedeți pe Cezar: aci stă el, urmașul lui Augustus! Ce doriți dela dânsul?”

Mulțimea trâmura înaintea domnitorului, carele aveă putere să dea poporului său viață — sau moarte.

Aelius lăsă în jos brațele sale cele musculoase, cu cari a voit să sugrume pe împărat și zise încet: „Nu, un descendent al Claudiilor nu poate fi tăciunar ucigaș. Poporul e orbit prin furie și foame: e minciună aceea, cu ce este invinovat împăratul!”

„Romanilor, mândrilor quiriti”, continuă împăratul, „spuneți ce vreți? Vreți pâne? Vreți jocuri? — Veți primi tot ce doriți!”

Oamenii se priviră cu frică, perplecsi. Cum? — Împăratul nu eră mândru? El le promitea pâne —! Și ei au venit ca să-l sfășie în bucăți!

Nici unul nu cuteză să vorbească; această marinimie li copleşi. Ei să priviră sfioși și aruncară priviri întrebătoare asupra faurului de pe câmpul lui Marte, pe carele li considerau ca pe conducătorul lor.

Acesta-și puse mâna cea uriașă pe peptul său și vorbi cu o voce aproape frântă: „Cezare, sublime: noi am păcătuit contra maiestății sfinte a împăratului! Pentru că noi am venit să te punem înaintea judecării noastre, înaintea tribunalului poporului! Am venit cu o acuză infricosată pe buzele noastre. Inșă cine te vede în maiestatea ta, acela trebuie să strige cu mine: „Este păcat ceea ce am făcut noi și nevinovată este maiestatea împăratului! Divule: calcă-ne în picioare — nimicește-ne! Am mēritat-o! Pe mine însă” — el își sfășia haina și-și desvălu peptul — „pe mine însă, ca pe cel dintâi, să mă străpungă lancea soldaților tăi —”

Omul din popor eră cu adevărat mare prin credința sa nestrămutată în demnitatea neatingibilă a divului imperator și Nero simți, că față de acesta el eră numai un pitic. Plin de admirare sinceră el întinse faurului mâna și zise: „Peptul tău e prea fidel, pentru ca să fie străpuns de oțalul rece. Cezarul are lipsă de brațe tari și inimi credincioase: vrea să i-le dai amândouă?”

„Împăratul meu! Dumnezeu! meu!”, bălbăi uriașul și căzu la pământ suspinând. „Sum sclavul tău...”

Și se întâmplă acum o scenă nemai văzută: Imperatorul acoperi cu mantaua sa de purpură pe cel ce ingenunchiă dinaintea lui, îl ridică și îl trase la peptul său.

Atunci între popor erupse o astfel de iubilară, încât zidurile palatului să cutremurată. Chiuituri puternice umplură aerul și pătrunseră până jos în orașul de ruine fumegânde. Acești quiriti nebuni de bucurie să aruncară la pământ, sărutară poala mantăului împărătești, picioarele sale, mâinile sale,

chiar și pământul și petriile, pe cari le-au atins picioarele sale regești.

Un sol veni, pe un cal plin de sudori.

„Ce aduci?” întrebă Nero.

„Sublime,” găfăi solul, „șese corabii egiptene, încărcate cu-bucate, au intrat astăzi în portul dela Ostium. Ce poruncești, divule?”

Atunci statura împăratului se ridică mândră. El strigă cu voce răsunătoare: „Grăbește, zboară, chiar și dacă ar pică zece cai sub tine. Eu însă poruncesc, ca în două zile corabiile să soséască la podul amilic. Mergi!”

Și întorcându-se către popor, continuă: „Scumpi Romani: veți fi săturați cu bucate și vin! Bucatele aceste sunt destinate vouă, scumpilor quiriti. Cât ce veți zări flamurile corabiilor, veniți și vă luați, cât vă trebuie. Și acum: — intrați cu toți în hala aceasta! Toți — așa cum sunteți aci! Ce are împăratul de mâncare și beaură, să fie al vostru! Fiți oaspeții mei, scumpi quiriti! Veniți, grăbiți-vă, săturați-vă. Poporul mănâncă la împăratul!”

Poporul erupse în strigăte de bucurie; eră mândru pentru cinstea de care a fost împărțit. El urlă de veselie.

Împăratul însă vorbi: „Ați venit aci, ca să aflați numele blăstămaților, cari au dat orașul nostru pradă flacărilor. Le veți afla! Inșă nu astăzi, nu, ziua aceasta să fie dedicată veseliei! Măne însă vă invit pe toți la Capitolul cel sfânt. Acolo veți găsi adunați senatul și cavalerimea, acolo întrebarea voastră își va afla răspunsul. Vi-se vor aduce dovezi și martori. . . . Atunci veselia să se schimbe în manie și ziua de mâne să fie dedicată răzburării!”

„Salute Cezarului! Salute! Salute!” urlă și zbieră mulțimea.

Poporul eră încântat de învingerea „singurului” ei, „divului” ei; ea li căzu după grumaz și îl sărută înaintea poporului întreg.

Porțile cele înalte se deschiseră, și plebea Suburei și de pe câmpul lui Marte trecu peste pragurile aurite în hala cea spațioasă, unde o așteptau mâncări și beauri princiare.

Noaptea începă deja a-și întinde umbra peste zidurile de ruine, când atrium-ul se goli de oaspeții săi plebei, cari să coborâră, chiuind și cântând, pe colină în jos la șesul plin de fum, unde li așteptau mizeria, grija și lipsa.

Nero însă să urcă după aceea pe terasa turnului, pentru a respira aer curat. „Te înaduși aci jos,” zise el, scuturându-se. „Aerul ce l-a lăsat plebea în urma sa, pute ca dela o mie de câni răioși. . . .”

(Va urma).

:(colradia) INSPIONIA SIV

Bibliografie.

A apărut:

Nr. 373 din „Biblioteca pentru toți” cuprinzând *Muzicantul orb*, admirabila povestire a lui *W. Korolenko*, tradusă de *El. Socor*.

Korolenko face parte din pleiada de scriitori ruși cari sunt gloria Rusiei contemporane. Nuvelele și povestirile sale, care i-au asigurat o celebritate timpurie, sunt inspirate mai toate din viața năcăjită a popoului de jos și sunt străbătute de un suflu de milă și de dragoste pentru toți umiliții

și desmoșteniții soartei. Dar Korolenko n'a fost izbit numai de suferințele poporului său și nu și-a luat subiectele numai din viața acestuia: în opera lui răsună de multe ori și câte o durere mare și universală, o durere profund omenească, pe care o descrie cu o neîntrecută putere de analiză. În *Muzicantul orb*, el ne înfățișază o admirabilă psihologie a unui orb din naștere, cu toate chinurile și suferințele lui, cu înfrângerea desnădejdei și cu resemnarea lui finală. Sub îngrijirea înțeleaptă și iubitoare a celor ce-l înconjoară, tânărul orb găsește în artă mângăierea pentru lipsa neprețuitului dar al vederii.

Cetind această nuvelă nu știi ce să admiri mai mult: admirabila analiză suflătoare a orbului sau desăvârșitele calități literare ale lui Korolenko.

Un volum de 160 pagini, 30 bani.

Să găsește de vânzare la Librăria Leon Alcalay cum și la toate librăriile din țară.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

AVIZI

Aduc la cunoștință onoratului public din loc și jur, că am preluat magazinul de lemne al Dnii *Ștefan Oltean* fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă și mai departe sub conducerea Dnii *Ștefan Oltean*, l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, lețe, scânduri, țigla, cărămizi, var**, etc. pe cum și **lemne de foc, 1 vagon de sag cl. I. dus în curte cu 156 cor.**

cu prețurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoștință onoratului public rog și binevoitorul sprijin.

Bldj, Septembrie 1908.

(41) 5-8

Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„*Familia Română*.” *Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Găcituri).*

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: *Budapesta V. Strada Csáky 23.* (30) 12-32

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „Mugurul” însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 9-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

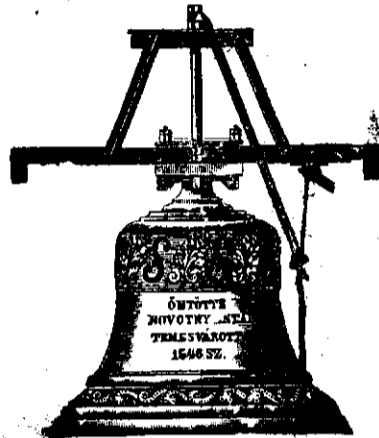
(46) 3-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 3-52

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața încreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95.816.412 coroane.

capitale asigurate asupra vieții: 9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Viță altuită!

Viță altuită!

Viță altuită!

(42)-4-5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viță cl. I-mă, altuiți în viță americană („Riparia Portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea în mușchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Soiu	Descriere	1000 bucăți =
Rizling italian	(Olasz Rizling)	200 coroane.
Mustoși	(Musztos fehér)	200 „
Goarneși, Iordovană	(Iárdovány)	220 „
Galbini	(Mézés fehér)	200 „
Fetești	(Erd. Leányka)	220 „
Mestecați	(Vegyes borfaj)	200 „
Rulendi	(Ruländer)	200 „
Șmighiră	(Som, Furmint)	200 „
Ezerjő		200 „
Bacator		200 „
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	200 „
Chasselas Napoleon		200 „
Muscat Lunel		220 „
Muscat Croquant		240 „
Slancamenca	(roșie)	240 „

Altoi clase II-a. —

Soiuri pentru vin roșu:

Soiu	Descriere	1000 bucăți =
Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	200 „
Carbenet	(Carbenet franc)	200 „
Merlot		200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Soiu	Descriere	100 bucăți =
Chasselas blanc croquant	(alb)	22 coroane.
Chasselas rouge croquant	(roșu)	22 „
Muscat Alexander	(alb)	22 „
Muscat Passatutti	(alb)	24 „
Muscat Ottonel	(alb)	28 „
Muscat Hamburg	(negru)	30 „
Kosuth Lajos	(alb)	30 „
Suvenir de mileniu	(abl)	40 „
Oriașul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	40 „
Caaba gyöngye	(alb)	1 „
		1000 „ = 80 „

circa: 800,000 buc. lose

Viță americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. lose

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 45 cm. lungă	1000 bucăți = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăți) (altoi)	„ „ = 50 „
„ „ cu rădăcină	„ „ = 40 „
Viță nobilă (europeană) dela 6 mm. grosă 45-50 cm. lungă (mai multe soiuri)	„ „ dela 8 „ în sus.

Aceia cari au trebuință de viță sălbatică pentru altuit, sunt rugați ași face comanda cel mult până în 10 Noemerie 1908 și totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemerie prețul viței sălbatice se va urca (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/2 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se speșele proprii. Reclamațiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comanda mai mari când și pe schimb pe lângă caveti buni, termenul solvirii 1 Octomerie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,
inv. producător de altoi.